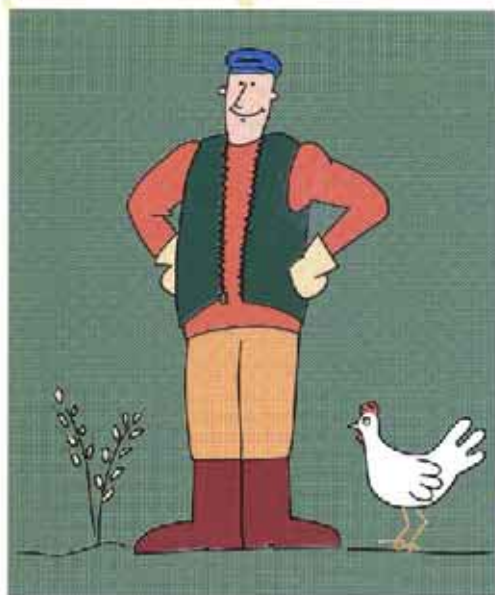

ARBETSMILJÖ
VERKET

Tips till dig som arbetar i lantbruket.

**– Så undviker du att andas in
det farliga dammet.**

Att andas in organiskt damm (farligt damm) är en av de stora hälsoriskerna för dig som arbetar i lantbruket.

ORGANISKT DAMM

Att dammet kallas organiskt beror på att det oftast kommer från växter och djur. Organiskt damm från lantbruksmiljö kan innehålla endotoxiner, bakterier, mögelsporer och andra farliga komponenter. Dammet kan dessutom innehålla allergiframkallande ämnen t ex partiklar från dun, djurhår och hud.

Exempel på arbetsmoment när damm bildas:

- Halmhackning
- Ströning med maskiner
- Djurhållning – svin, höns etc.
- Rengöring i stallar
- Storbalshantering
- Fliseldning

**TRÖSKDAMMSLUNGA,
MÖGELFROSSA,
LANTBRUKARLUNGA,
TOXISK ALVEOLIT**

eller

FLISELDARSJUKA

kallas den
vanligaste
sjukdomen.

Doktorn kallar sjukdomen toxisk alveolit. Den uppkommer efter det att organiskt damm och mögelsporer har nått ändarna i alveolerna, som är lungornas finaste förgreningar.

Sjukdomen liknar influensa och symptomen uppträder 4–8 timmar efter att man har andats in dammet. Symptom är bl.a. feber, frossa, täppt näsa, huvudvärk, hosta, muskel- och ledvärk. Om den som drabbats undviker att på nytt andas in damm och mögel, går sjukdomen över på några dagar.

Att andas in organiskt damm kan också orsaka kronisk luft-rörskatarr och hosta.

Många som arbetar i lantbruket har drabbats av toxisk alveolit. Du kan undvika att bli sjuk genom att vidta åtgärder för att minska dammhalten i din arbetsmiljö.

Det kan ibland vara svårt att avgöra vilka åtgärder som behövs. Du bör vara vaksam på varningssignaler som rinnande näsa och kliande ögon.

Om du andas in mögelsporer i höga halter, t.ex. från hö, spannmål eller flis, riskerar du att drabbas av allergisk alveolit. Sjukdomen kan pågå i månader och är svår att skilja från lunginflammation. Lungorna kan få bestående skador.

Du kan med fördel vända dig till Företagshälsovården för hjälp och information. Förslag på dammbegränsande åtgärder finns i Arbetarskyddsstyrelsens allmänna råd, Organiskt damm i lantbruk (AFS 1994:11).

Det går faktiskt a Och det lönar sig

ORGANISERA ARBETET SÅ ATT INGEN UTSÄTTS FÖR ONÖDIGT MYCKET DAMM.

UNDBIK SÅ LÅNGT SOM MÖJLIGT ATT HANTERA MÖJLIGT MATERIAL.

- Ta bort så mycket synligt damm som möjligt.
- Bind dammet så att halten i luften minskar.
- Undvik dammande arbetsmoment.
- Skydda dig från att andas in organiskt damm.

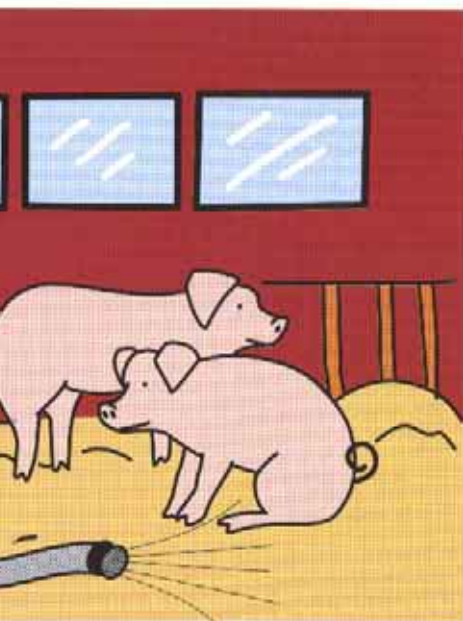
Att göra något åt dammet. g i alla avseenden!

Du kan förbättra din arbetsmiljö med hjälp av tekniska åtgärder som mekanisering och automatisering.

Exempel

Dammsugning

En god investering i slaktsvinstall är att installera en centraldammsugare eller annan likvärdig dammsugare. En central enhet kan med slangar och rör sköta flera avdelningar. Dammsugning minskar dammhalten betydligt.

Gödselhantering

Med ett nytt hydrauliskt utgödslingssystem i ett mjölkstall kan gödseln köras till en gödselplatta två gånger per dag. Med gödselmattor i ett hönsstall kan utgödsling ske automatiskt flera gånger i veckan. Arbetsmiljön i stallet förbättras och gödselhanteringen förenklas.

Vattenduschar

Att binda dammet är en annan metod för att minska dammet i luften. Det finns olika typer av fasta duschanläggningar som kan monteras in i stallet.

Naturligtvis vill du inte andas in farliga ämnen som kan göra dig sjuk. Vad kan du göra för att slippa detta?

- Undvik att lagra så att fukt kan tränga in.
- Se till att torken har tillräcklig kapacitet.
- Ta bort synligt damm på golv och inredning.
- Undvik att vistas i djurstall när dammhalterna är höga.

Hälsoriskerna minskar om dammexponeringen minskar och om innehållet av farliga komponenter i dammet minskar.

Använd ANDNINGSKYDD så snart det behövs

Andningskydd är nödvändigt när höga dammhalter inte går att undvika. Vi rekommenderar en **halvmask med P2-filter**. En bra investering både för hälsan och ekonomin, när man jämför med vad några sjukdagar kostar.

När stora dammängder frigörs vid speciellt riskfyllda arbetsmoment bör du använda **fläktmatat andningskydd**.

I Arbetarskyddsstyrelsens allmänna råd, Organiskt damm i lantbruk (AFS 1994:11) hittar du förslag till åtgärder.

Speciella råd ges för olika näringar:

- **Svinuppfödning** (sid 12)
- **Fjäderfåhållning** (sid 13)
- **Nötkreaturhållning** (sid 14)
- **Hantering av hö och halm** (sid 15)
- **Spannmålshantering** (sid 15)
- **Fliseldning** (sid 16)

Hur man hittar åtgärder som minskar och/eller hindrar att människor andas in organiskt damm är det viktigaste budskapet i de allmänna råden.

